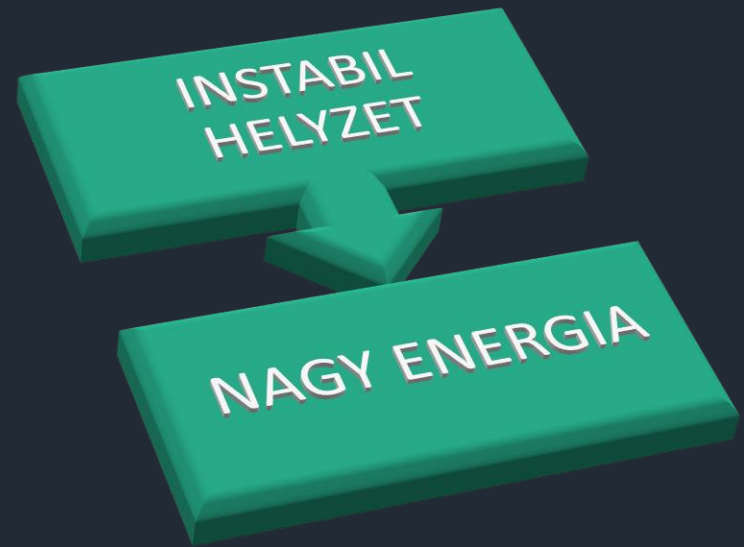
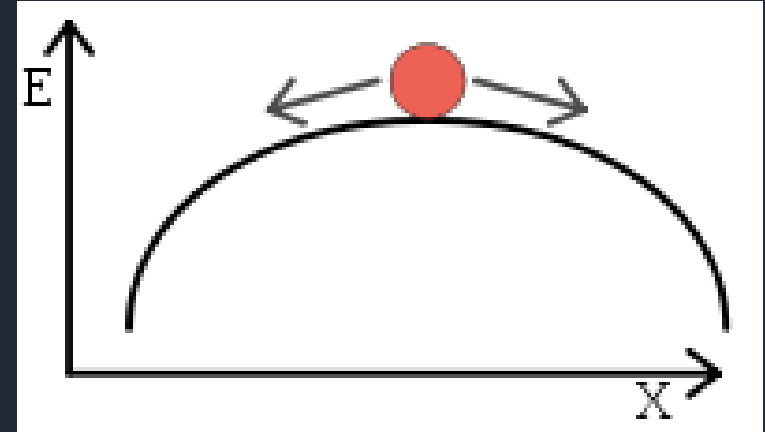
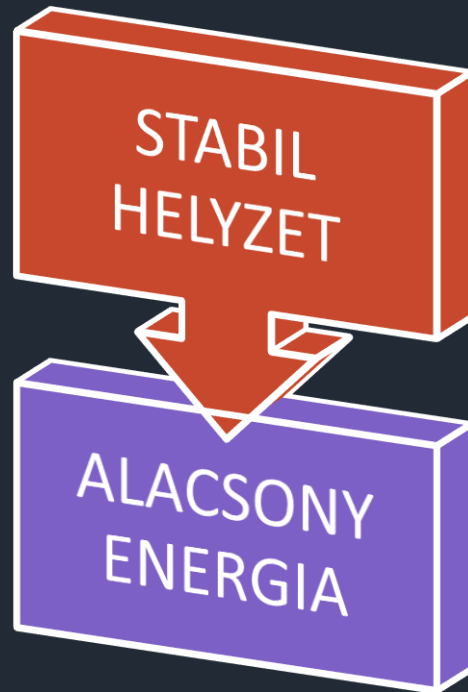
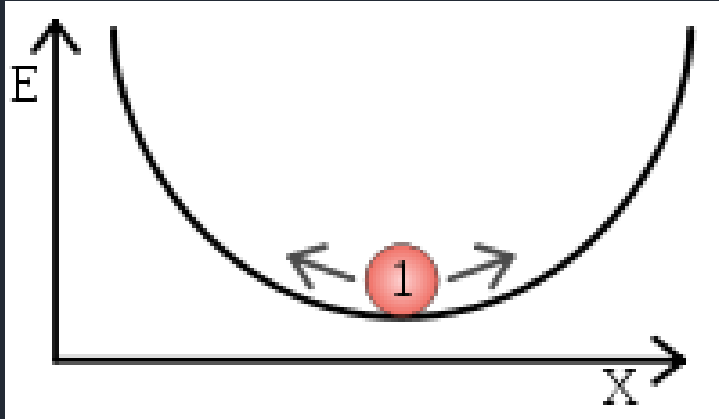

Energiaminimum- elve

Minden rendszer arra törekszi, hogy stabil állapotba kerüljön.

Milyen kapcsolat van a stabil állapot, és az adott állapot energiája között?

Energiaminimum elve

Energiaminimum- elve

Összefoglalva:

1.

- Minden rendszer stabil helyzetre törekszik.

2.

- Ez akkor valósul meg, ha alacsony az energiája.

Energiaminimum- elve

- Az energiaminimum- elve nemcsak a makroszkopikus világban igaz.
- Ez egy általános természeti törvény.
- Ez határozza meg az
  - atomok,
  - molekulák,
  - anyagok szerkezetét.

Energiaminimum- elve

Miért jönnek létre
kémiai kötések?

Mert így stabilizálódik
az anyag.

Így lesz alacsony az
energiája.

KÉMIAI KÖTÉSEK

Kémiai kötések

ELSŐDLEGES

MÁSODLAGOS

IONOS

KOVALENS

FÉMES

**HIDROGÉN-
KÖTÉS**

**DIPÓL-
DIPÓL,
ION-
DIPÓL, ...**

**VAN DER WAALS
v. DISZPERZIÓS**

Stabilizáció az atomok világában

**Mely atomok
szerkezete a
legstabilabb?**

- A nemesgázok szerkezete a legstabilabb.

**Hogyan érhetik
el ezt az
állapotot az
atomok?**

- elektron leadással,
vagy
- elektron felvétellel.

Stabilizáció az atomok világában

IONKÖTÉS

Mikor tud egy atom leadni elektront?

- Ha van egy másik atom, ami azt felveszi.

Mennyi elektront ad le vagy vesz fel egy atom?

- Ahhoz, hogy stabil ion keletkezzen annyi elektront ad le vagy vesz fel az atom, hogy szerkezete a nemesgázokhoz hasonlítson.

Stabilizáció az atomok világában

IONKÖTÉS

Mi keletkezik
egy atomból
elektron leadása
során?

- Elektron leadásakor az atomból kation keletkezik.
- $\text{Na} - e^- \longrightarrow \text{Na}^+$

Mi keletkezik
egy atomból
elektron
felvétele során?

- Elektron felvételekor az atomból anion keletkezik.
- $\text{Cl} + e^- \longrightarrow \text{Cl}^-$

Stabilizáció az atomok világában

IONKÖTÉS

Mi történik, ha egy kation és egy anion találkozik?

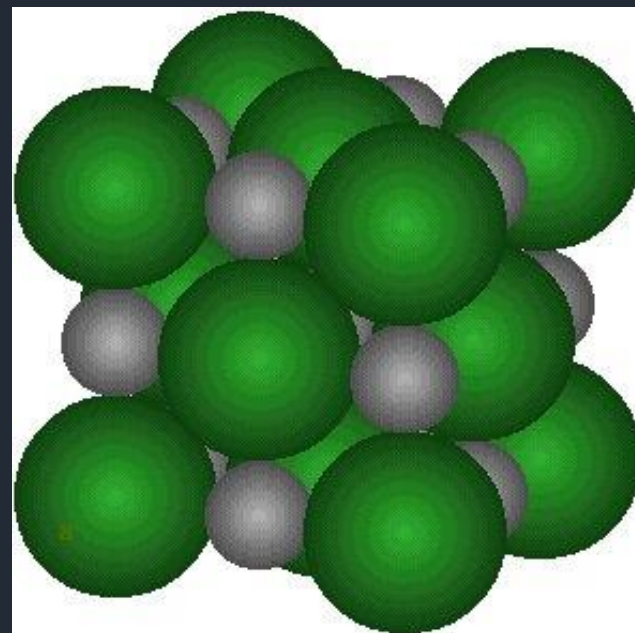
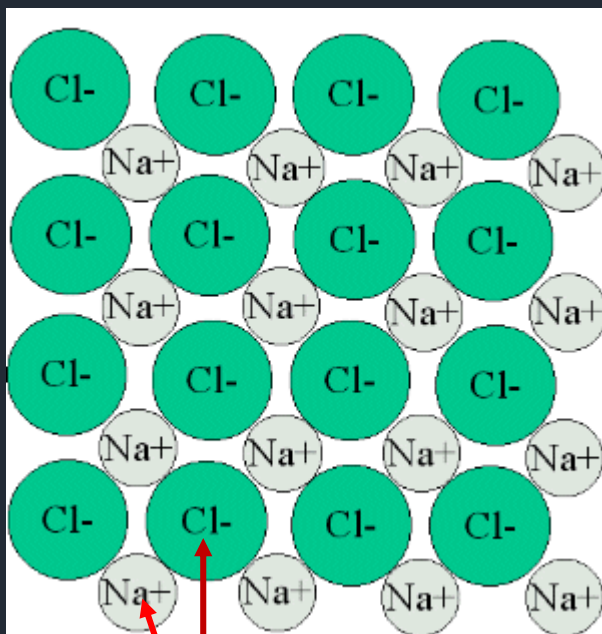
Közöttük elektromos vonzóerő alakul ki.

Létrejön az IONKÖTÉS.

Stabilizáció az atomok világában

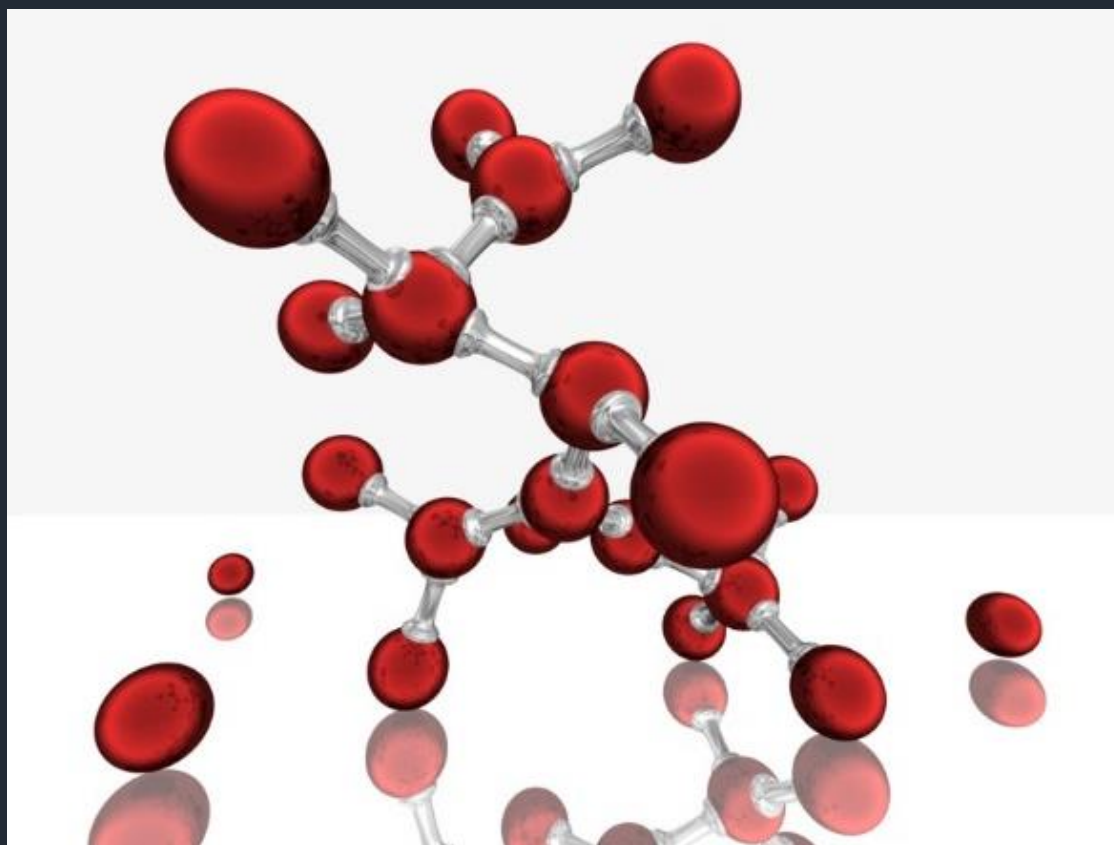
IONKÖTÉS

Ellentétes töltések között elektromos vonzóerő lép fel.

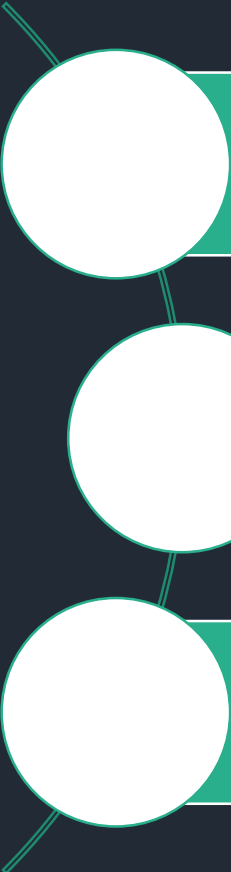
MOLEKULÁK

KOVALENS KÖTÉS

MOLEKULÁK

KOVALENS KÖTÉS

A reakcióútban sok hidrogénatom van.

Nem stabilak, nem a legkisebb az energiájuk, mert szerkezetük nem olyan, mint a nemesgázoké.

Hogyan tudnak stabilizálódni?

MOLEKULÁK

KOVALENS KÖTÉS

Gondolatkísérlet

Két hidrogénatom közeledik egymás felé.

Kölcsönösen vonzzák egymás elektronfelhőjét.

Kialakul a két atommag körül egy közös elektronfelhő.

Így mindkét atommag körül két elektron lesz.

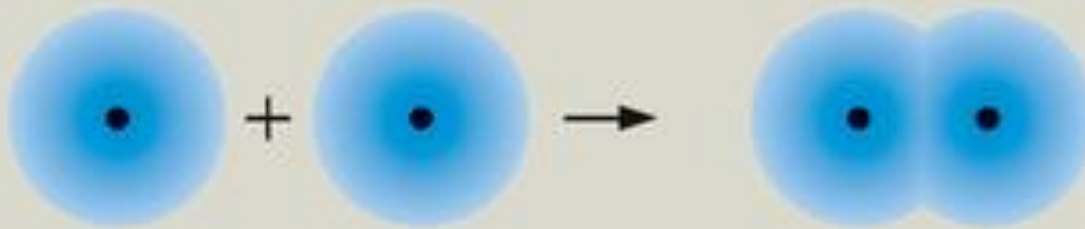

Ez a héliumatomhoz hasonló szerkezet.

Tehát stabil, alacsony energiájú állapot.

MOLEKULÁK

KOVALENS KÖTÉS

MOLEKULÁK

KOVALENS KÖTÉS

Milyen kémiai részecske jött létre?

- Az új részecske kémiaileg semleges.
- Több atommagból áll.
- Egyetlen, közös elektronrendszere van.
- A részecskét egy elektronpár tartja össze.

A kialakuló kémiai részecske a MOLEKULA.

A molekulát összetartó erő a kovalens kötés.

MI A KOVALENS KÖTÉS?

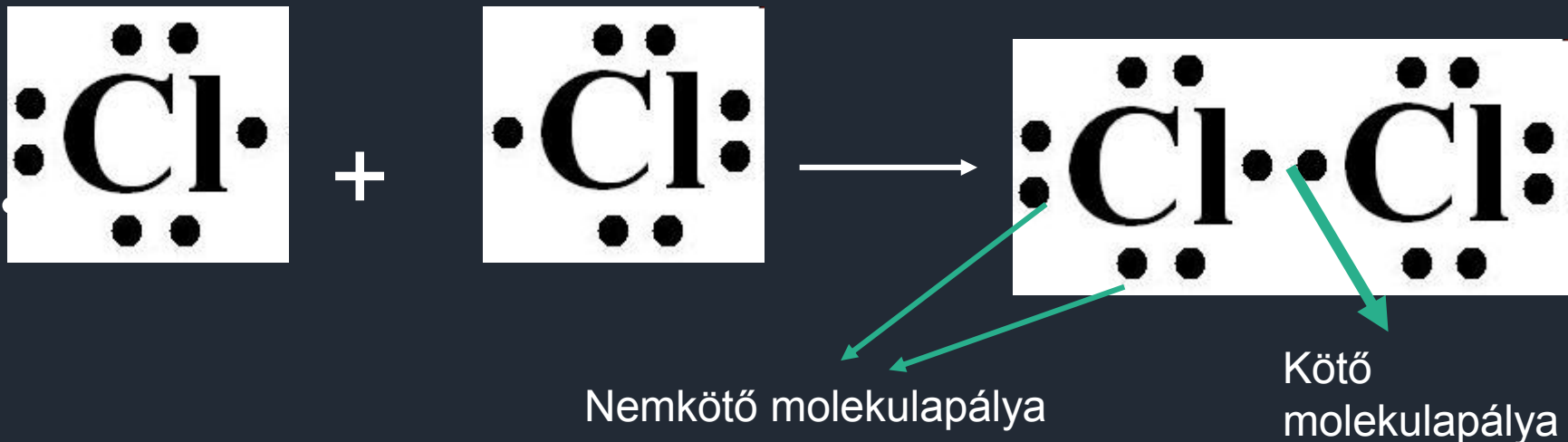
Két atom között közös elektronpárral kialakuló kapcsolat a kovalens kötés.

A kovalens kötés erős, elsőrendű kémiai kapcsolat.

A kötést létrehozó elektronpárt kötő elektronpárnak nevezzük.

Klórmolekula képződése

- Minden klóratomnak 7 vegyértékelektonja van.
- Egy elektron hiányzik a nemesgázhoz hasonló szerkezethez.
- A két atomtörzs körül kialakul a közös elektronfelhő, létrejön a KOVALENS KÖTÉS

A szerkezeti képlet

- **A szerkezeti képlet kifejezi a kapcsolódó atomok minőségét, számát és a kapcsolódás módját!**
- Az elektron párokat két pont helyett egy vonalkával is jelölhetjük:

- Ez a klórmolekula.

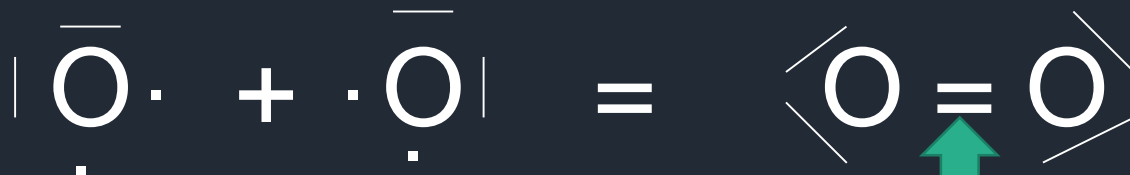

Molekulapályák jellemzése

Kötő molekulapálya	Nemkötő molekulapálya
Annyi elektron kerül kmp-ra, amennyire az atomoknak szükségük van, hogy a nemesgázhoz hasonló legyen a szerkezetük.	Nemkötő molekulapályára a kötést nem létesítő elektronok kerülnek.
Kötő molekulapályán lévő elektronok energiája mindig alacsonyabb, mint az atompályán lévő elektronoké.	Nemkötő molekulapályán lévő elektronok energiája alig tér el az atompályák energiájától.
A kötő molekulapályáknak két fajtája van: σ -kötés π -kötés	—

Oxigénmolekula képződése

- Az oxigénatomnak kettő elektronja hiányzik a nemesgázhoz hasonló szerkezethez.
- Az oxigén atomok két párosítatlan elektronjukat közössé téve hozzák létre az atomkapcsolatot.

Ha két atom között két elektronpár tart kapcsolatot kétszeres kovalens kötésről beszélünk.

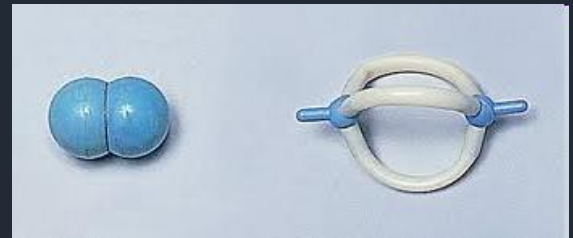

Nitrogénmolekula képződése

- A nitrogénatomnak három elektronja hiányzik ahhoz, hogy stabil szerkezete legyen.

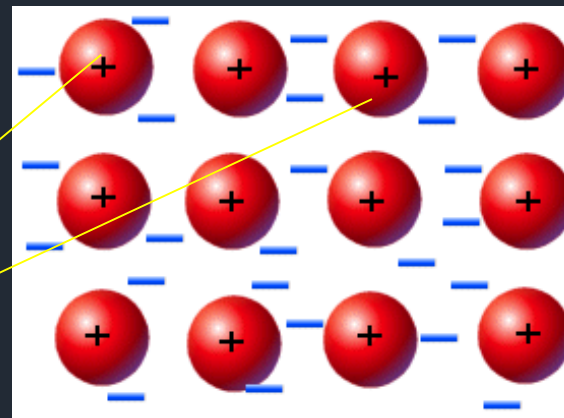
- Azt az atomkapcsolatot, melyet 3 közös elektronpár hoz létre, háromszoros kovalens kötésnek nevezzük.

Fémes kötés

- A fématomok annyi elektront adnak le, hogy a kialakuló ionok szerkezete a nemesgázhoz hasonló legyen.
- Így kicsi lesz az energiájuk, az az stabilak lesznek.
- A leadott elektronok kiterjedt delokalizált, kollektív elektronfelhőt hoznak létre.
- Jó hő- és elektromos vezetők

Fémionok
(atomtörzsek)

MÁSODRENDŰ KÖTÉSEK

Jellemzőjük

Molekulák között alakulnak ki.

Gyengébbek, mint az elsőrendű kötések.

Kötési energiájuk: 0,8-40 kJ/mol

MÁSODRENDŰ KÖTÉSEK

Fajtái

Diszperziós kötőerők

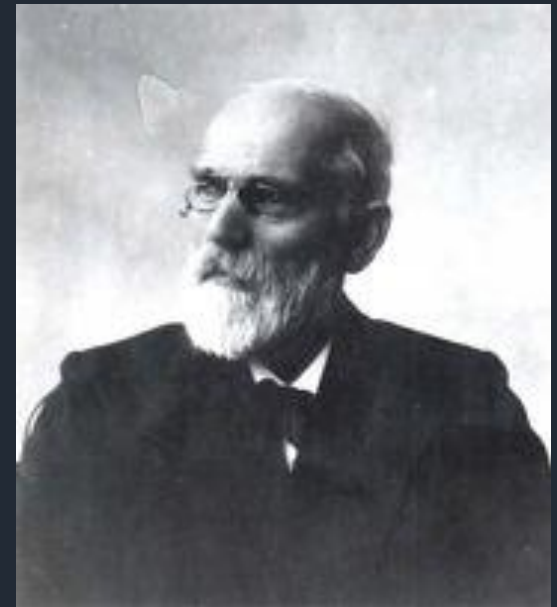
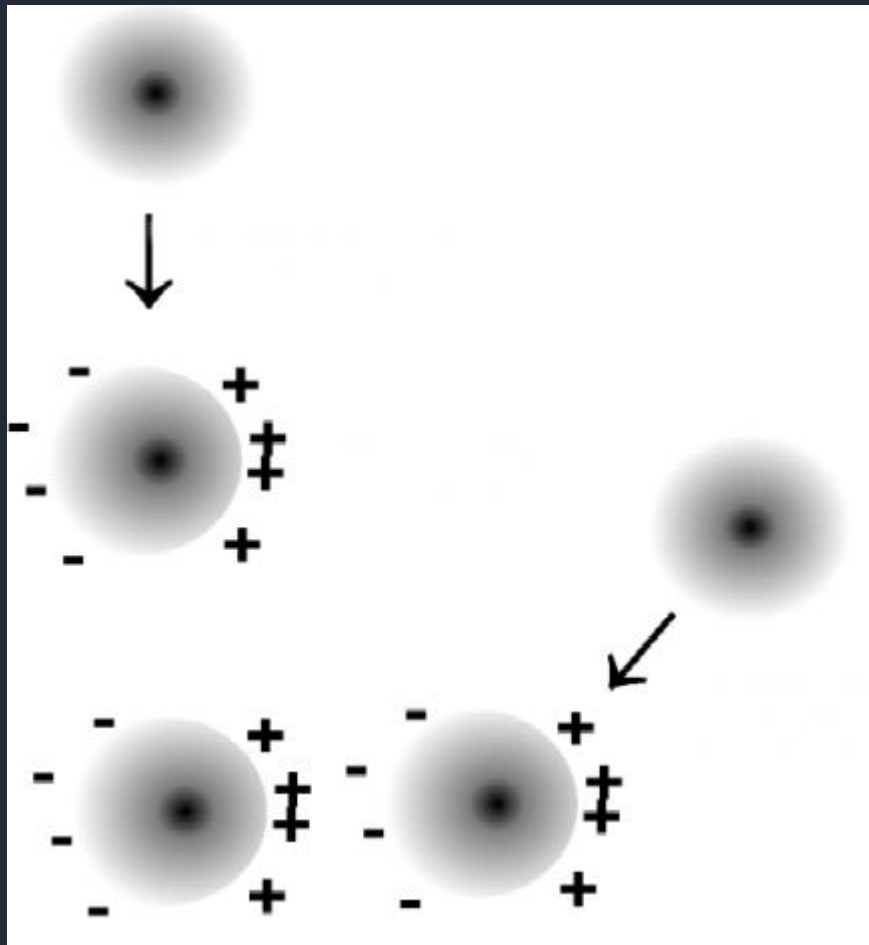
Dipól-dipól kötés

Hidrogénkötés

DISZPERZIÓS KÖTŐERŐK

- Apoláris molekulák között alakul ki.
- Leggyengébb másodrendű kötőerő.
- Rövid hatótávolságú.
- Molekula méretének növekedésével erőssége nő.

pl. paraffin, kondenzált nemesgázok

Johannes Diderik van der Waals
(1837 – 1923)
Nobel-díj: 1910

Diszperziós kötőerő és molekulaméret kapcsolata

	Olvadáspont	Halmazállapot	Szín
F₂	-219 °C	Gáz	Zöldes-sárga
Cl₂	-101 °C	Gáz	Sárgászöld
Br₂	- 7,3 °C	Folyadék	Barna
I₂	113,7 °C	Szilárd	Szürke

Cl₂

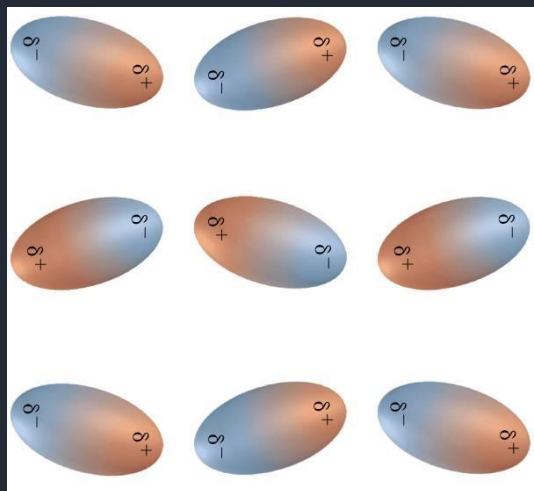
Br₂

I₂

DIPÓL-DIPÓL KÖTÉS

- Poláris molekulák között alakul ki.
- Erősebb, mint a diszperziós kötés, mivel nagyobbak a töltésmennyiségek.

Ilyen kötés van pl. a HCl molekulák között.

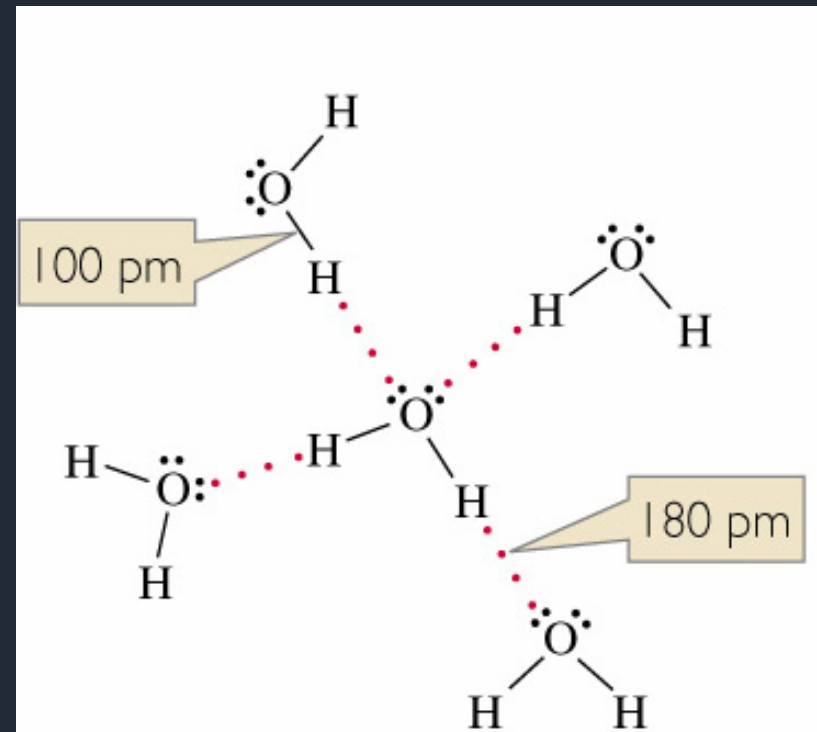
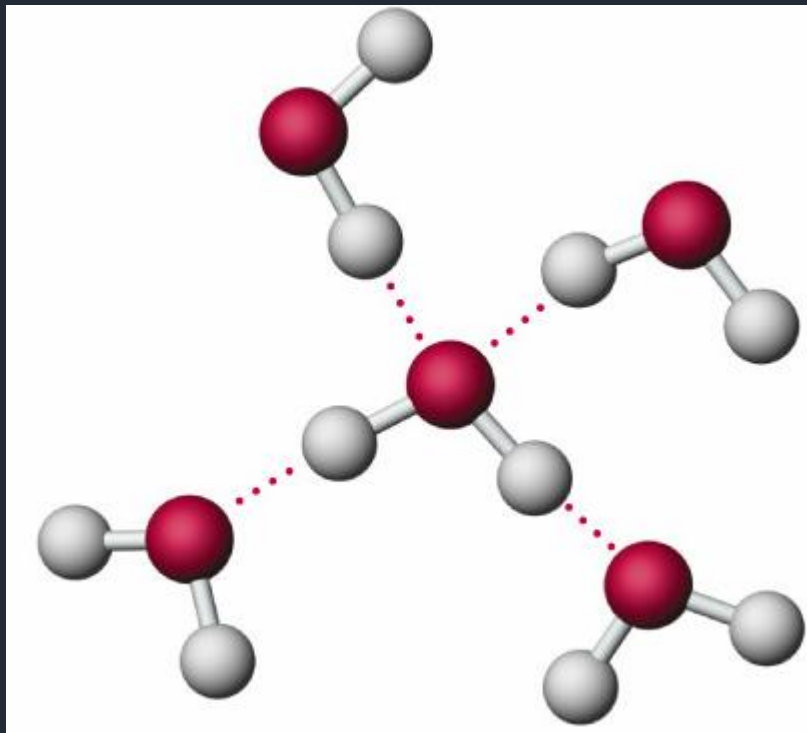
HIDROGÉNKÖTÉS

Olyan molekulák között alakul ki, ahol:

a molekulán belül a hidrogénatom vagy fluoratomhoz, vagy oxigénatomhoz, vagy nitrogénatomhoz kapcsolódik.

Egyik molekula hidrogénje vonzza a másik molekula fluor-, oxigén- vagy nitrogénatomját.

HIDROGÉNKÖTÉS

HIDROGÉNKÖTÉSBŐL ADÓDÓ TULAJDONSÁGOK

Moláris tömeg alapján várhatóanál magasabb az olvadás- és forráspont.

Nagy az olvadáshő

Nagy a fajhő.

HIDROGÉNKÖTÉSBŐL ADÓDÓ TULAJDONSÁGOK

Nagy a viszkozitás.

Nagy a felületi feszültség. [Videó](#)

Fagyás közben nő a térfogat.